FATIR SURESİ

İniş Sırası :43	Tertip Sırası :35	Ayet Sayısı :45	İndiği Yer : Mekke

Mekke döneminde inmiştir. 45 âyettir. Sûre, adını birinci âyette geçen "Fâtır" kelimesinden almıştır. Fâtır, yaratan, yoktan var eden demektir. Yine ilk âyette geçen "el-Melâike" kelimesinden dolayı "Melâike sûresi" diye de anılır. Sûrede başlıca, Allah'ın varlığına ve birliğine işaret eden kâinat olayları, öldükten sonra dirilme, Allah'ın nimetleri ve mü'minle kâfir arasındaki fark konu edilmektedir.

Mushaftaki sıralamada otuz beşinci, iniş sırasına göre kırk üçüncü sûredir. Furkan sûresinden sonra, Meryem sûresinden önce Mekke'de inmiştir.

Allah'ın yaratıcılığı, O'ndan başka tanrı bulunmadığı ve şirkin çarpık düşüncelere dayalı bir zihniyet ve tutum olduğu, Hz. Muhammed'in önceki peygamberler gibi Allah katından mesaj getirmiş hak peygamber olduğu, öldükten sonra dirilmenin gerçekleşeceği ve dünyadaki amellerin karşılığının âhirette mutlaka görüleceği açıklanmakta, Cenâb-ı Allah'ın kudretinin delillerinden örnekler verilmektedir.

بسم الله الرحمن الرحيم

Bismilahirrahmânirrahîm

Yasin ve Rahim olan Allah'ın adıyla

(Fatır 43/1)

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ فَاطِرِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ جَاعِلِ الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلًا اُولِيْٓ اَجْنِحَةٍ مَّثْنٰى وَثُلٰثَ وَرُبٰعَ ۜ يَزِيْدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَآءُ ۚ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ

Elhamdu li(A)llâhi fâ**t**iri-ssemâvâti vel-ar**d**i câ'ili-lmelâ-iketi rusulen ulî ecni*h*atin meśnâ veśulâśe verubâ'*(a)*(c) yezîdu fî-l*h*al**k**i mâ yeşâ*(u)*(c)inna(A)llâhe 'alâ kulli şey-in **k**adîr*(un)*

Hamd; gökleri ve yeri yarıp ortaya çıkaran Allah'a aittir. Melekleri ikişer, üçer ve dörder kanatlara sahip resûller kıldı. Yaratmada dilediğini arttırır. Muhakkak ki Allah, her şeye kâdirdir.

6 ncı yılın ilk suresidir. Adını ilk ayeti **"El hamdu lillahi fâtırıs semavati vel ardı"** kalıbından alıyor. Fakat fatır kelimesi malesef hep yaratma manasında meallendirilmiştir. Surenin ismi bile mealde yanlış meallendirilmiş. Yaratma **"halk etme"** olarak Kur'anda geçmektedir. Burdaki fatırın farklı bir manası vardır.

Hamd lügatta övmek, birşeyi iyilik, üstünlük ve erdemlikle nitelemektir. "hamede kökünden türemiştir. Rabbimizin de el-hamid diye bir esması bulunmaktadır. Hamd'in tekyanağı ve hamd etmeye tek layık olan. Fetara kelimesi " yarıp çıkarmaktır". Kur'an'l Kerim'in indiği dönemde bir kişinin hayvanın memesinden sütü eliyle çıkarması" na bu kelime kullanılır. Yani var olan bir şeyden bir ürün elde etmektir. Daha sonraki

sürecte bu kelime " içinde gizleneni ortaya çıkartmak için yarıp açma" anlamınıda kazanıyor. Bizim iftar dediğimizde burdan anlam bulur. Orucu açmak gibi . Daha çok uzunlamasına yarmak manasında da kullanılmıştır. Burdaki yarılma göklerin ve yerin potansiyelinin ortaya çıkarılması hani "bing-bank" dediğimiz büyük patlama olayı. Küçücük bir çekirdekten varlığın ortaya çıkması.

Bu ayetin doğru anlaşılması için üç anahtar kelime var. 1 ncisi melek, 2 ncisi kanat, **3 ncüsü Resûl**.

Melek kelimesi, kuvvet, yönetim gücü anlamındaki "merk" kökünden türemiştir. Kelimenin başındaki "mim" ek olarak kullanıldığını söyleyen müfessirler var. O yüzden bu iki kelimenin birleşimidir deyip farklı farklı yorumlar yapmışlardır. Bizim kanaatimiz "melek" kelimesinin bütün olduğudur. Aynı kökten gelen mülk, milk, mâlik, melik kelimeleri de hepsi "melek" kökünden gelmektedir. Hepsininde kök anlamı kuvvet, güç, iktidar, yönetim gibi manalar taşır. Bu anlamı ile "melek" Allah'ın her türlü gücünü temsil eder, diyebiliriz. Rabbimizin göklerde ve yerdeki ordularının sayısını kimse bilemez. Allah'ın her türlü gücünü temsil eden catı bir kavram olarak Kur'an'I Kerim'de meleği okumaktayız.

Kanat kelimesi ise "ecnihatin" olarak geçiyor solda ve sağda. Kadim dönemlerden beri sürekli güç ve hızın sembolü olarak kullanılmıştır. Bayraklarda görülür, taşlarda görülür, sembollerde görülür. Bütün kadim uygarlıklarda güç ve hızı anlatmak için bir çok kanatlı figürün resimleri günümüze kadar ulaşmıştır. Melekler bile böyle resmedilmiştir.

Bizim bunu böyle anlamamız yanlış olur. Bu tür ifadelere maddi bir anlam vermek doğru değildir. Çünkü kanat dediğimiz şey yeryüzü çekim kuvvetine tabii, maddi, havanın kaldırma kuveetini kullanan canlılar ve cansızlar için geçerli olan bir şeydir.

Melek dediğimiz şey manevi bir varlık. Onun kanada ihtiyacı olmaz. Onu kuş kanadı gibi algılamayınız. Onu sembol ve temsil ettiği hakikat üzerinde durmak gerekir. Resûl, elçi demektir. Bir yerden aldığını bir yere bozmadan, değiştirmeden aktaran. Ancak, elçi iradelilerden de olur iradesizlerden de mesala hacc suresi 75 nci ayetinde Rabbimiz ne diyor **" Allah, insanlardan ve meleklerden Resûller seçer."**

O halde meleklerin ikişer, üçer ve dörder kanatlı elçiler olmasını nasıl anlayabiliriz? Günümüze ne demektedir? Veya geleceğe ne diyor?

Bu sorunun cevabına ulaşmak için ayetteki 1 nci cümle ile 3 ncü cümleyi bir arada düşünmemiz gereklidir. Yani hamd, gökleri ve yerleri yaratan Allah'a mahsustur demek Allah göklere ve yere bir kaide bir kural koymuştur. Suyun kaldırma kuvveti, yerin çekim kuvveti, merkezkaç kuvveti bunların hepsi göklerin ve yerin yaratılırken oluşmuş kaide ve kurallardır. Fatır suresinin sonunda biz bu bütün kaide ve kurallara **"sünnetullah"** diyeceğiz.

Bu sorunun cevabını şöyle veriyoruz. Her üç cümle bir zincirin halkaları gibi, "göklere ve yere koyulan yasalar, meleklerin ikişer, üçer, dörder elçiler olması ve Allah yarattıklarında dilediğinin potansiyelini arttırması.

Buradan şu sonuca ulaşıyoruz, Rabbimiz, gökleri ve yeri yarıp ortaya çıkararak, eşyanın varlığın, yeryüzünün ve gökyüzünün melekutuna , güçlerine yaratılıştan bir tohum gibi artma potansiyeli yüklemiştir. Eşyanın melekutuna bir artma potansiyeli yüklemiştir. O yüzden Rabbimize hamd ediyoruz. Adeta bu melekeyi yani gücü göklere ve yere sıkıştırmıştır. Bu potansiyel artışını Rabbimiz, ikişer, üçer ve dörder kanatlar şeklinde muhatabın zihninde yükselmeyi ve üstünlüğü çağrıştıran bir misal ile aktarmıştır. Bu artışa sebep olan madde nin kendisi değil ona bunu yükleyen övgüye layık tek mercii olan Allah olduğu anlatılmak için de bu meleğe (güce) Allah'ın kudretini gösteren elçi, resûl diyerek asıl adres işaret edilmektedir.

(Fatır 43/2)

مَا يَفْتَحِ اللهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَاۚ وَمَا يُمْسِكْۙ فَلَامُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِۦۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

Mâ yefte*h*i(A)llâhu linnâsi min ra*h*metin felâ mumsike lehâ(s) vemâ yumsik felâ mursile lehu min ba'dih*(i)*(c) vehuve-l'azîzu-l*h*akîm*(u)*

Allah'ın insanlar için açacağı rahmeti kimse kapatamaz. O'nun kapattığını da O'ndan başka kimse açamaz. Ve O; Aziz'dir, Hakim'dir.

Ayette müminler veya müslümanlar yerine " insanlar " kullanılması önemli bir detaydır. Burada **"yaratmada dilediğini arttırır"** hakikati de dayanak olarak onu destekleyen bir ifade kullanılıyor. Allah'ın eşyaya koyduğu artma ve faydalı olma potansiyelini doğru kullananlara verilen rahmetin kimse tarafından engellenemeyeceği vurgulanmaktadır.

Kişi isterse ataist olsun. Maddeyi doğru kullanıyorsa, emek veriyorsa onu engelleyemezsin. Allah dünyada çalışana verir. Mümin olmasına gerek yok.

Çalışırsan, emek verirsen maddenin içindeki potansiyele ulaşabilirsen Allah'ın açtığı rahmet kapısını sana kimse kapatamaz. Bunun tam tersini yaparsan istersen sabah akşam namaz kıl maddeye yüklenen potansiyeli hakkıyla kullanamazsan, emek vermezsen, miskin miskin yatarsan Allah'ın kapattığı rahmet kapısını da kimse sana açamaz. Şöyle ki, Rahmeti her şeyi kuşatan Rabbimiz dünyada çalışana, emek verene ve sünnetullah'a uygun davranana verirken, kainatın kanun ve kuralları olan sünnetullah'ın aksine davranış sergileyenlere de kapanan kapıları kimse açamayacağı hatırlatılarak dünyada cari olan bir hakikate göndermede bulunmaktadır.

Peki, Aziz ve Hakim esması ile bitmesinin hikmeti nedir? Aziz esmasının kelime manası güç, şeref, izzet, değer ve üstünlük gibi manalar taşıyan "azize" kökünden türeyen bir sıfattır. Yani değerli, şerefli, güçlü ve üstünlüğü belirleyen tek otorite. Hakim ise, hikmetle yapan, haksızlığa engel olan demektir. Eğer çalışmadan, emek vermeden bir kısım insan kapanan rahmet kapısını açsa idi bu Allah'ın en başta belirlediği azim sıfatı ile maddeye yüklediği değerlere ters, hikmetsiz ve adaletsiz bir dünya meydana getirecekti. O yüzden Aziz ve Hakim.

El-Hakim : Hep hikmetle hükmeden, her hükmünde tam isabet kaydeden, yarattığını yerli yerince yaratan, yaptığı işi mükemmel ve kusursuz yapan demektir.

El-Aziz : İzzet ve şerefin kaynağı, gücü mükemmel, üstün ve yüce olandır

Aziz olan Hakim değilse, O izzet ve şeref, o üstünlük ve yücelik, o mükemmel güç başkalarına zulüm ve cefa olarak dönebilir. Zira hikmetsiz güç sahibi, nerde vurup nerde duracağını bilmez.Gücünü nerede kullanacağını bilmez. Sadece gücünü kullanmayı bilen ve o güce maruz kalanın halinden anlamayan güç zulüm demektir.

İşte bu noktada "Aziz isminin yanında Hakim ismini görmek, insanın hamdini artırıyor. Zira en büyük güç ve kuvvet sahibi eğer Hakim ise, bu durum, o güç ve kuvvetin yerinde ve isabetli kullanılacağı anlamına gelir. Hepsinde de "Aziz ismi Hakim'den önce gelir. Bunun sebebi de yukarıdaki satırlarda gizlidir.

(Fatır 43/3)

يَا اَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللّٰهِيَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَاَنّٰى تُؤْفَكُونَ

Yâ eyyuhâ-nnâsu-żkurû ni'meta(A)llâhi 'aleykum(c) hel min ħâli**k**in ġayru(A)llâhi yerzu**k**ukum mine-ssemâ-i vel-ar**d***(i)*(c) lâ ilâhe illâ huv*(e)*(s)feennâ tu/fekûn*(e)*

Ey insanlar! Allah'ın üzerinizdeki ni'metini zikredin. Sizi göklerden ve yerden rızıklandıran, Allah'tan başka bir Halîk (bir Yaratıcı) var mı? O'ndan başka İlâh yoktur. Öyleyse nasıl da savrılıyorsunuz?

Kâfirin üzerinede yağmur yağar, müslümanın üzerinede yağar. O da yer, o da yer. Nimet; iyi hal, güzel hayattır. Rızık kaynağı, nimet ise verilene, hedefe bakan bir faydalanma diyebiliriz. Yaratma anlamını ifade eden "halaka" kökü Kur'an'I Kerim'de 259 ayette kullanılmıştır.

Halaka; yaratma, halk etme. Halık; bir şeyden başka birşeyi oluşturmak demektir. Rızık, rezeka kökünden geliyor. Faydalanılması için verilen bağış, pay, hisse , haz, gıda gibi kendisinden faydalınalınan şey. Gözün rızkı ışık, kalbin rızkı sevgi, aklın rızkı bilgi.

Rızık sadece boğazdan geçen değildir. Aldığımız nefes bile bir rızıktır. O yüzden Allah'ın rızıkı kesmesinden değil, daraltmasından bahsedilir. Rızkı kesmek demek, insanın ölmesi demektir.

Ayetin sonunda yer alan fe ennâ tu'fekun ibaresi nasıl oluyorda eşyanın potansiyelini görüp, ona bunu yükleyeni göremiyorsun. Eşyayı bir elçi olarak görmüyorsun. Bir resul olarak bakmıyorsunuz. O potansiyeli görüyorsun bilim adamısın, yıllarca araştırma yapıyorsun ama ataist oluyorsun.

(Fatır 43/4)

وَاِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ ۚ وَاِلَى اللهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ

Ve-in yukeżżibûke fe**k**ad kużżibet rusulun min **k**ablik*(e)* (c) ve-ila(A)llâhi turce'u-l-umûr*(u)*

Ve eğer seni yalanlıyorlarsa, senden önceki resûller de yalanlanmıştı. Ve emirler Allah'a döndürülür.

Bu ayette Hz. Muhammed teselli edilmektedir. Bir üstteki ayetteki sapma ve ihtilafların Allah katında çözüleceği de ve emirler Allah'a döndürülür cümlesi ile bize ifade edilmektedir. Emirler; insanların verdiği hükümler, kararlardır. Bunların hepsini Allah çözecek demektir. Yani" tebliğ etmek sana, hesap sorma, hükmü koyma bana düşer." demiş oluyor Rabbimiz.

(Fatır 43/5)

يَا اَيُّهَا النَّاسُ اِنَّ وَعْدَ اللهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا ۪ وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللهِ الْغَرُورُ

Yâ eyyuhâ-nnâsu inne va'da(A)llâhi *ha***kk***(un)* (s) felâ teġurrannekumu-l*h*ayâtu-ddunyâ(s) velâ yeġurrannekum bi(A)llâhi-lġarûr*(u)*

Ey insanlar! Muhakkak ki Allah'ın vaadi haktır. Öyleyse dünya hayatı sizi sakın aldatmasın. Aldatıcılar da sizi Allah ile aldatmasın.

Buradaki aldanma, dünya hayatında yapılan kötülüklerin tam manasıyla cezasının karşılığını almaması. İmtihan dünyası sanki kötülerin, günahkarların yaptıklarının yanına kâr kalıyormuş gibi bir durumun olması. Rabbimiz diyor ki; sakın bu imtihan dünyası size aldatmasın.

Şöyle ki; dünyada yapılan zulüm, haksızlık, hırsızlık ve yolsuzlukları yapanların , ahlaksızlığı yayanların yanlarına yaptıkları kâr kalıyor gibi bir izlenim zamanla insanda oluşmaktadır. Rabbimiz bu yanlış okumaya karşı tüm insanları imtihan dünyasının aldatıcılığına dair uyarmaktadır.

Allah ile bir ataist aldatılabilir mi? Hayır zaten inanmiyor. O zaman Allah ile kim aldatılabilir? Elbette inananlar . Ey inananlar sakın size birileri Allah ile aldatmasın. İnancınızı suistimal etmesin. İnancı kullanarak size köleleştirmesin. Sizin üzerinizden bir rant devşirmesin.

Allah ile aldatmanın ilk şartı emek vermediği için ilmi olmayan, fakat güçlü bir duygusal imana sahip olmaktır.

(Fatır 43/6)

اِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّاۜ اِنَّمَا يَدْعُوا حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْاَصْحَابِ السَّعِيرِّ

İnne-şşey**t**âne lekum 'aduvvun fetteẖiżûhu 'aduvvâ*(en)*(c) innemâ yed'û *h*izbehu liyekûnû min a***s***h*âbi-ssa'îr*(i)*

Muhakkak ki şeytan, sizin düşmanınızdır. Öyleyse onu düşman edinin. O, ancak, kendi hizbini sadece çıldırtan ateş ehlinden olmaya davet eder.

Rabbimiz bu ayette diyor ki : " Sakın size Allah ile aldatmasınlar. Allah ile aldatanlar şeytansı bir düşünce ve duygu içerisindedir." Allah ile aldatan biri iki ayaklı şeytandır. Yani şeytan gibi davranan bir adamın şeytan gibi davrandığını söylemem yetmez. Bir de onu düşman edinmem gerekiyor.

Tabiiki burda hedefe koyulması gereken o kişinin fiilleridir, hedefidir kendisi değildir. Yani biz zulümle, haksızlıkla veya başka yollardan birşey elde edenlere düşman olmak zorundayız. O şeytan kendi hizbini (grub) ateşe davet eder.

Böylece şeytanların sürü psikolojisini kullanarak cennet vaadi ile sadece ceheneneme çağırdıklarını ayet bize beyan etmektedir.

Yani bu kadar kişi inandı bende inanayım. Bu kadar kişi yaptı bende yapayım. Bir kişiyi kandırmak 10 kişinin kandırıldığı ortamda daha kolaydır. Bu kadar adam, okumuşlar, bunlar inanıyorsa demek ki bu adamın dedikleri doğrudur.

Ancak çoğunluk psikolojisi en saçma konularda bile insanı körü körüne inanmaya sürükler. Burdaki "sair" kelimesi " çıldırtan ateş" diye meallendirmemizin sebebi böyle deli olmuş saga sola saldıran develerede bu kelimenin kullanılmasından dolayıdır. Yani artık bu adamların yapacağı zulüm insanlara saldırmalarına sebep olur.

Şeytan soyut ve somut herşey olabilir. Şeytan diye soyut bir varlık yoktur. İblis diye soyut bir varlık vardır. Çünkü şeytan bir sıfattır, bir özelliktir. Bu özellik kimde bulunuyorsa o şeytandır.

Mesela cömertlik. Cömertlik bir varlık mıdr? Hayır. Bir özelliktir. Kimde var ise biz ona cömert bir insan deriz. Şeytan da bir sıfattır, bir özelliktir. Bu manada insanı insanlıktan çıkaran herşey şeytan dır. İşte bu tuzağa karşı Allah bizi uyarıyor.

Unutulmamalıdır ki şeytanın hezimeti insanın azametine bağlıdır. Kur'an'da kötülüğün özel ismi "iblis"tir. Kötülük bir kişe iliştiği zaman şeytan olarak o kişi bir sıfat kazanır, bir kimlik kazanır. Bu kimlik yani kötülüğün kurumsallaşmasına Kur'an'I Kerim "tagut" demektedir.

Adun kelimesi de başkasına zarar vermek için fırsat kollayan, onun iyiliğine olan işlerin tersini yapmaya çalışan herşey dir. Biz ona düşman diyoruz. Yeryüzünde düşmanlık kaçınılmaz.

İnsanların bir kısmı diğerlerini düşman etmeden duramıyor. İnsanın düşmansız şekilde yaşaması ulaşılamayacak bir hedeftir, ütopyadır. Düşmansız şekilde cennette yaşarız. Önemli olan doğru şeyi düşman edinmek.

Kısaca günahkara değil, günaha düşman olun. Mesela Hz. Yusuf'u kuyuya atan kardeşleri için Hz.Yusuf ne diyor? Şeytan onlara bunu yaptırdı. Burada şahsı hedefe koymuyor, kötülüğü hedefe koyuyor.

(Fatır 43/7)

اَلَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِلَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَاَجْرٌ كَبِيرٌ

Elleżîne keferû lehum ‘ażâbun şedîd*(un)*(s) velleżîne âmenû ve’amilû-**ss**âli*h*âti lehum maġfiratun veecrun kebîr*(un)*

Hakikati örtenler için şiddetli azap vardır. İman eden ve salih amel yapanlar için mağfiret ve büyük ecir vardır.

Kötülüğü, zulmü düşman edinmemek hakikati örtmektir, yani küfürdür. Bunu yapana da kâfir denir. Eğer zulmü düşman edinmez isen sen hakikati örtüyorsun demektir. Zinayı, faizi, ahlaksızlığı, hırsızlığı düşman edinmez isen bunları dostmuş gibi göstermek zorundasın. Rabbimde diyor ki : "Hakikati örtenler için şiddetli azap vardır.Bu azap hem dünyada hem ahirettedir. Ancak iman eden ve insanların yararına işler yapan için mağfiret ve büyük ecir vardır. Diyor Rabbimiz. Burdaki İmanın karşılığı mağfiret, salih amelin karşığı ecir, ücret vardır. İman güvenmek ve güvenilir olmak, salih amel ise kendisine ve topluma faydalı işler yapmak.

(Fatır 43/8)

اَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَاٰهُ حَسَنًا فَاِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِيمَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَ لَيْهِمْ حَسَرَاتٍ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ بِمَايَصْنَعُونَ

Efemen zuyyine lehu sû-u ‘amelihi feraâhu *h*asenâ*(en)*(s) fe-inna(A)llâhe yu**d**illu men yeşâu veyehdî men yeşâ*(u)*(s) felâ teżheb nefsuke ‘aleyhim *h*aserât*(in)*(c) inna(A)llâhe ‘alîmun bimâ ya**s**ne’ûn*(e)*

Fakat kötü ameli, kendisine süslenen, böylece onu güzel gören kişi mi? Artık muhakkak ki Allah, dileyen kişiyi dalâlette bırakır ve dileyen kişiyi hidayete erdirir. Bu yüzden onlar için kendini üzmeyesin. Muhakkak ki Allah, onların yaptıklarını en iyi bilendir.

İnsanlağın zararına olan kötülükleri, suçları, zulmü ve ahlaksızlığı bir insan bile bile nasıl işler sorusunun cevabı bu ayettedir. "Kötü amelini sahibine iyi, güzel ve süslü görünmeye başlaması ile ancak o suçu işleyebilir.

Yani ahlaksızlık yapılan meyhaneye giden bir adama nicin gidiyorsun desen. Der ki; orda bir tane bayan var ben onu o bataktan kurtarmak için gidiyorum.

Ne yaptı?

Kötü amelini süsledi. Niçin alkol alıyorsun ? desen.

" Ben de böbrek taşı var onu düşürmek için, der. Ne yaptı? Kötülü amelini süsledi. Rabbimiz bu bu kötülüklerin nasıl süslendiğini ve kendilerine nasıl süslü, güzel göründüğünden bahsediyor.

Çevremizde bu tür örnekler çoktur. Ne dedikodu, iftira atıyorsun desen. Ya haketti. Aslında ben adaleti yapıyorum.

İnsan kendi kendini kandırmaya başladığında artık insanın işleyemeyeceği hiçbir suç ve günah yoktur. Bu aldatmayı yine kişinin kendi tercihleri şekillendirmekte.

Bu yüzden Kur'an fıtratın, vicdanın üstünü örtenlere kâfir demektedir. Yaptığı günahın üstünü süsle örtüyorsa işte o kâfirde olmuş oluyor.

Kişi yaptığının kimse tarafından görülmediğini, bilinmediğini vehmi ile kendini kandırabilir. Ben yaptım ama kimse görmedi, kimse duymadı. O yüzden ayetin sonu " Muhakkak ki Allah, onların yaptıklarını en iyi bilendir."

(Fatır 43/9)

وَاللّٰهُ الَّذِيْٓ اَرْسَلَ الرِّيٰحَ فَتُثِيْرُ سَحَابًا فَسُقْنٰهُ اِلٰى بَلَدٍ مَّيِّتٍ فَاَحْيَيْنَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۗ كَذٰلِكَ النُّشُوْرُ

Ve(A)llâhu-lleżî ersele-rriyâha fetuśîru sehâben fesuknâhu ilâ beledin meyyitin feahyeynâ bihi-l-arda ba'de mevtihâ(c) keżâlike-nnuşûr(u)

Ve o Allah ki, rUzgârı gönderir, böylece bulutları hareket ettirirerek onu ölü beldeye sevk eder. Böylelikle onunla arzı, ölümünden sonra diriltiriz. Nuşûr, işte bunun gibidir.

Nuşûr, neşrin mastarıdır. Yeni yeniden dirilişin, o yayılmanın temsilidir. Otların yerden çıkması. Burda maddi ve toplumu kapsayan hep beraber bir dirilmeyi anlatır.

O da yeniden diriliş günü kıyam gününü anlatır. Bahar gelip, ağaçların çicek akması gibi. Mahşer sabahı geldiğinde de ölmüş bedenler bir sistem ve sünnet çerçevesinde diriltilecektir.

(Fatır 43/10)

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا ۚ إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ۚ وَالَّذِينَ يَ
مْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۖ وَمَكْرُ أُولَٰئِكَ هُوَ يَبُورُ

Men kâne yurîdu-l'izzete feli(A)llâhi-l'izzetu cemî'â*(an)*(c) ileyhi ya**s**'adu-lkelimu-**tt**ayyibu vel'amelu-**ss**âli*h*u yerfe'uh*(u)*(c) velleżîne yemkurûne-sseyyi-âti lehum 'ażâbun şedîd*(un)*(s) vemekru ulâ-ike huve yebûr*(u)*

Kim izzet istiyorsa ki izzet tamamen Allah'a aittir.Güzel kelimeler O'na erişir. Onu, sâlih amel yükseltir. Kötülüklerle tuzak kuranlar; onlar için şiddetli azap vardır. Ve onların tuzakları boşa gider.

İyiliklerin Allah katında karşılığını bulabilmesi için iki şart gerekir. 1) Temiz bir niyet, 2) Bu temiz niyetin hayata yansıması (salih amel) ile bir değer arzetmesidir.

"Kim izzet istiyorsa, izzet tamamen Allah'a aittir, zira el-aziz olan Allah'tır. Güzel kelimeler O'na erişir, yani yükselir.Peki bu sözleri ne yükseltir? Onu, salih amel yükseltir. Benim duamı Rabbime salih amelim yükseltir. Benim namazımı Rabbime , salih amelim yükseltir. Kötülüklerle tuzar kuranlar; onlar için şiddetli azap vardır. Ve onların tuzakları boşa gider.

Ayetin başı ile sonu arasında nasıl bir bağlantı kurabiliriz ? İyiliğin hedefe ulaşması için, salih amel gerekliyken. Kötülüğün de amacına ulaşması için, tuzak gerekir. Ancak nihai anlamda, amelsiz sözler hedefe ulaşmayacağı gibi, Rabbim tüm tuzakları boşa çıkartır.

(Fatır 43/11)

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا ۚ وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ ۚ وَمَ
ا يُعَمَّرُ مِنْ مُعَمَّرٍ وَلَا يُنْقَصُ مِنْ عُمُرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ

Va(A)llâhu ħale**k**akum min turâbin śümme min nu**t**fetin śümme ce'alekum ezvâcâ*(i)*(c) vemâ ta*h*milu min unśâ velâ te**d**a'u illâ bi'ilmih*(i)*(c) vemâ yu'ammeru min mu'ammerin velâ yun**k**a**s**u min 'umurihi illâ fî kitâb*(in)*(c)inne żâlike 'ala(A)llâhi yesîr*(un)*

Ve Allah sizi topraktan yarattı. Sonra bir nutfeden. Sonra sizi çiftler kıldı. O'nun ilmi olmaksızın ne bir dişi hamile kalabilir ne de doğum yapabilir. ÖmUr uzaması da kısalması da kayıtlı yasadadır. İşte bu Allah için çok kolaydır.

Ayette önce topraktan elementer süreç olarak beşerin yaratıldığından bahsediyor. Arkadan beşerin nesillerinin nutfeden devam ettiği, arkasından beşerin ilk karı-koca olan Hz. Adem ve eşi ile aile kurmasından, ev yapmasından bahsediyor.

Secde suresi 7-9 : Ki O, herşeyi yaratılışını en güzel yapan ve insanın yapılmasına topraktan başlayandır. Sonra onun neslini nutfeden devam ettirdi. Sonra onu sevva etti (yani hem akılsal olarak, hem ruhsal hemde fiziksel olarak) ideal bir şekle dönüştürdü. Ve onun içine ruhundan üfledi.

Ömür , bedenin hayatta kaldığı süreyi ifade eder. İmarda aynı kökten. Tamirde aynı köktendir. Bozulan bir şeyi tamir ederseniz onun ömrü uzar.

Burdaki ömrün uzaması ve kısalması bir kitapta yazılı denmesi ilminde bu nesnede kayıtlı olduğu, uzayıp uzamamanın şartlarının da kitapta kayıtlı olduğu manasına gelir. Bu da kaydın değişmezliğidir. Objektif bir kayıttır.

Müslümanda yapsa gayri müslim de yapsa kurallara uygun yaşarsa ömrü uzar, yaşamazsa kısalır. Allah insanı yarattıktan sonra ona ontolojik bir ecel tayin eder. Bu tabii ecele biz Ecel-i Kaza. Yani sinir hücremizin, metabolizmamızın bir dayanma süresi var. Mesela 100 Yıl. Bu dayanma süresini sizin kötü alışkanlıklarınız, hastalıklar, yanlış beslenme, bedeni hor kullanma bu süreyi öne alabilir. Bu öne alamaya da Ecel-i Müsamma diyoruz.

Tabii ecel Allah'ın insan cinsi için tayin ettiği metabolizmanın maksimum dayanma süresidir. Sinir hücresi kendini yenilemediği için bölünmediği için onun bir ömrü vardır, sizinle onun ömrü aynıdır. O öldümü sizde ölürsünüz. Diğer bütün hücreler kendini yeniler. Bölünerek çoğalır. Sinir hücresi çoğalmaz. Kendini yenileyemez. Rabbimiz böyle bir yasa koymuş. DNA mızda ölüm geni var. Mutlaka metabolizma yavaş yavaş yaşlanır, eski fonksiyonlarını yitirir ve ecel-i kaza dediğimiz ölüm gerçekleşir.

Bu metabolizmanın süresi dolmadın hastalık, kaza, intihar, vücudu hor kullanma, kötü alışkanlıklar, doğan afetler gibi nedenlerden dolayı vücut bütünlüğünü bozulması, işlevini yitirmesi ve yetersizliği ile gerçekleşen ölüm vardır ki buna da Ecel-I Müsamma deriz. Ecel-I Müsamma'da ömür uzayıp kısalır. Ecel-i Kaza'da ömür uzayıp kısalmaz.

(Fatır 43/12)

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ سَآئِغٌ شَرَابُهُ وَهٰذَا مِلْحٌ اُجَاجٌ وَمِنْ كُلٍّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُونَ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاخِرَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

Vemâ yestevî-lbaḥrâni hâżâ ‘ażbun furâtun sâ-iġun şerâbuhu vehâżâ milḥun ucâc*(un)*(s) vemin kullin te/kulûne laḥmen **ṭ**ariyyen vetestaḫricûne ḥilyeten telbesûnehâ(s) veterâ-lfulke fîhi mevâḫira litebteġû min fa**ḍ**lihi vele’allekum teşkurûn*(e)*

Ve iki deniz aynı değildir. Biri lezzitli, tatlıdır. Susuzluğu gideren, içimi kolay olandır. Ve diğeri tuzlu, acıdır. Hepsinden taze et yersiniz. Ve giyeceğiniz süs eşyası çıkarırsınız. Ve onun fazlından istemeniz için onda yarıp giden gemiler görürsünüz. Umulur ki şükredersiniz.

Ayet dünyadaki zıtlıkların en önemli getirisinin çeşitlilik olduğunu vurgulamaktadır. Çeşitliliği azaltırsanız siz şükretmiyorsunuz, nankörlük ediyorsunuz. Allah kullarına çok zengin bir tabiat emanet etmiştir. Bu tabiat bir beden gibi bize emanettir. Hor kullanamazsınız. Kullanırsanız ömrü kısalır. Denizlerdeki hassas dengeyi korumak çeşitliliğin devamını sağlayacaktır. Şükür de tam da budur. Ancak nimetin zenginliğini görmeyen nankörler doğal ekolojik dengeyi sorumsuzca bozmaktadırlar.

Rum suresi 41 : İnsanların elleriyle kazandıkları sebebiyle karada ve denizde fesat zuhur etti. Yaptıklarının bir_kısmını onlara tattırmamız için bunu böyle yapmalarına izin verdik. Umulur ki, böylece onlar yaptıklarından dönerler. Tabiatı nasıl bozduklarını fark ederler.

(Fatır 43/13)

يُولِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِۖ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَۖ كُلٌّ يَجْرِي لِاَجَلٍ مُسَمًّىۚ ذٰلِكُمُ اللهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُۖ وَالَّذِينَ تَدْعُونَمِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍۖ

Yûlicu-lleyle fî-nnehâri veyûlicu-nnehâra fî-lleyli veseħħara-şşemse vel**k**amera kullun yecrî li-ecelin musemmâ*(en)*(c) żâlikumu(A)llâhu rabbukum lehu-lmulk*(u)*(c) velleżîne ted'ûne min dûnihi mâ yemlikûne min **kit**mîr*(in)*

Geceyi gündüze, gündüzü gecenin içine katar. Güneş ve Ay'ı emre amade kılmıştır. Hepsi belirlenmiş bir ecele kadar akar. İşte bu Allah, sizin Rabbinizdir. Mülk O'nundur. O'nun astında taptıklarınız, bir kıtmire bile malik değildir.

Her şeyin Allah'a ait olduğu hatırlatılmaktadır. Kıtmir kelimesi ise hurmanın ince zarına denir. Çok değersiz birşeydir. Ey insan mülk edinmek için kurmuş olduğun sistem, ilahlar sistemi, Allah ile aldatma bir hurma zarına kadar bile sahip değildir. Bu sistem seni sömürmek için kurulmuştur mesajını veriyor.

Astroloji bir falcılıktır. Gecenin, gündüzün, güneşin, ayın hareketlerinden bir mana çıkarıp bunun yeryüzündeki insanlara etkisini iliştiren ve bu etkileri göz önünde tutarak geleceği önceden bilmeye dayalı bir falcılıktır. Astronomi ile karıştırılmamalıdır.

(Fatır 43/14)

اِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْۚ وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْۖ وَيَوْمَالْقِيٰمَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْۖ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍۜ

İn ted'ûhum lâ yesme'û du'âekum velev semi'û mâ-stecâbû lekum(s) ve yevme-l**k**iyâmeti yekfurûne bişirkikum(c) velâ yunebbi-uke miślu ħabîr*(in)*

Eğer onlara dua ederseniz sizin dualarınızı işitmezler. İşitseler bile icabet edemezler. Kıyamet günü sizin şirkinizi inkar edecekler. Ve sana bu haberin benzerini dahi verecek bulunmaz.

Ayetin ilk cümlesinde bahsedilen ideoller, semboller, nesneler ve putlardır. Bu semboller insanlara cevap veremezler. Devamında ise yaşayan kendisini Allah tarafından özel yetkilendirendirildiğini gayptan haberler verdiğini iddia eden ve eşyaya yüklenen yasalara aykırı olarak güya kerametler sergileyen, rüyalar gören tiplerdir.

Rabbimiz kula kulluğa götüren her türlü sahtekarlığa şirk demektedir. Ben Allah'tan bilgi aldım . Ben Resul ile görüştüm, hepsi şirktir.

(Fatır 43/15)

يَا اَيُّهَا النَّاسُ اَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ اِلَى اللّٰهِ وَاللّٰهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

Yâ eyyuhâ-nnâsu entumu-lfu**k**arâu ila(A)llâh*(i)* (s) va(A)llâhu huve-lġaniyyu-l*h*amîd*(u)*

Ey insanlar! Sizler, Allah'a muhtaç fakirlersiniz. Ve Allah ki, O; Gani'dir, Hamîd'dir.

Buradaki fakir kelimesi bir yeri kazmak, delmek veya bir şeyi kırmak manasına geliyor. Ancak bu ayetin geneline bakınca insanların fıtri bir fakirlikleri mevzubahistir. Yani bütün insanlar acizdir. Peki Rabbimiz neden insanlara siz acizsiniz, siz fakirsiniz diyor. Çünkü kendini tam hisseden adam kendini geliştirmek için bir caba sarfetmez. Herşeyi bilen adam öğrenmek için caba harcar mı? Kendi acziyetimizin farkına varırsak ancak fakirliğimizi gidermek için bir caba ve gayret içine gireriz.

Buradaki ikinci cümlede, yani ben hiçbirşeye muhtaç değilim demek, sizin ibadetinize, kulluğunuza, namazınıza, orucunuza hiçbir şekilde benim ihtiyacım yok. Bunları yine acizliğinizi, fukaralanığızı gidermek için yapıyorsunuz, diy emesaj veriyor. Çünkü eğer insan hiçbirşeye muhtaç olmadığını düşünürse kendini geliştirmek için herhangi bir caba sarfetmez. Ve Allah'I över gibi kendini övmeye başlar, Çünkü benim hiçbir şeye ihtiyacım yok. Bilgim super, der.

(Fatır 43/16)

اِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ

İn yeşe/ yużhibkum veye/ti biẖal**k**in cedîd*(in)*

dilerse size giderir ve yeni bir halk getirir.

"Sizi giderir demek, siz fanisiniz, ölümlüsünüz, baki değilsiniz. Siz olmazsa olmaz olmanız için baki olmanız lazım. Fani olduğunuz için kendi acizliğinizi düşünün. Siz Allah için vazgeçilmez değilsiniz. Ama Allah sizin için vazgeçilmezdir.

(Fatır 43/17)

وَمَا ذٰلِكَ عَلَى اللهِ بِعَزِيزٍ

Vemâ żâlike 'ala(A)llâhi bi'azîz*(in)*

Ve işte bu Allah'ın izzetine helal getirmez.

Allah'ın bu insanları yok etmesi Allah'ın izzetine neden helal getirmez? Burada aslında şunu düşünmek lazım. Yukardaki ayetlerle birlikte düşündüğümüzde hani onların denizi kirletmesi, eko sistemi bozmaları. Rabbim insane yetecek bir dünya yaratmış ve bize hediye etmiş. Bu dünyanın kirletilmesi, eko sistemin bozulması türün yok olması demektir.

Sistemi bozmak insan kendi bindiği dalı kesmesi demektir. Bundan dolayı kader adı altında Allah suçlanamaz.

Dünya hayatında verdiği imkanlar, nimetler kesinlikle Allah'a fatura edilemez. Bunu insan kendi kendine yapmıştır. O yüzden Allah'ın izzetine helal gelmez.

Buradaki "izzet" kelimesi şeref, değer, üstünlük gibi anlamlara gelmektedir. Dünyanın tamamı Allah'a şirk koşsa Allah'ın yine izzetinden birşey eksilmez. İnsanların kendi bindiği dalı kesmesi Allah'ın izzetine helal getirmez.

Zira Allah önceden bizleri vahiyle,resûllerle, iradeli ve iradesiz akılla, vicdanla uyarmıştır. Bunu bunu yapmayın akibetiniz böyle olur diye. Hem dünya akibeti hem ahiret akibeti.

(Fatır 43/18)

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰىؕ وَاِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ اِلٰى حِمْلِهَا لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبٰىؕ اِنَّمَا تُنْذِرُ الَّذِيْنَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَؕ وَمَنْ تَزَكّٰى فَاِنَّمَا يَتَزَكّٰى لِنَفْسِهٖؕ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيْرُ

Velâ teziru vâziratun vizra uḫrâ(c) ve-in ted'u muśkaletun ilâ ḥimlihâ lâ yuḥmel minhu şey-un velev kâne żâ kurbâ(k) innemâ tunżiru-lleżîne yaḫşevne rabbehum bilġaybi veekâmû-ssalâ*(te)*(c) vemen tezekkâ fe-innemâ yetezekkâ linefsih*(i)*(c) ve-ila(A)llâhi-lmasîr*(u)*

Ve yük taşıyan başka birinin yükünü yüklenemez. Ve eğer ağır yüklü kimse, onu yükletmeye başkasını çağırırsa onun yakını dahi olsa hiçbir şey onu yükleyemez. Sen ancak gayb bile Rabbine hûşu duyanları ve salatı ikame edenleri uyarırsın. Ve kim arınırsa sadece kendisi için arınır. Ve dönüş sadece Allah'adır.

Vizir: Burada günahın yüklediği cezai sorumluluk manasına gelmektedir. Bu ayetten günümüze aldığımız ilke:

"Hiç bir günahkâr başkanının günah yükünü yüklenmez ('Necrr Sures 38); ayetinde olduğu gibi bu evrensel bir fıkıhtır. Yani cezalarda vekillik geçerli değildir. Senin yerine ben yatayım gibi. Sorumluluğun şahsiliğini ifade edilerek başkasının işlediği günahı başkasına yüklemenin akla, mantığa, dine, Kur'an'a uygunluğu yoktur.

Hz. Muhammed kızı Ayşe'ye " Kızım ben senin yükünü yüklenemem, silemem." Diyor. Toplumda " günahın, vebalin benim boynuma" derler. Bu söylem bu ayete aykırılık teşkil etmektedir. İslam'a göre suçta veraset ve vekalet yoktur. Hiç kimsenin günahı asla başkasına yüklenemez. " Her nefis ne amel yaptı ise karşılığı tam verilir. (Zümer 70)"

" Sen ancak gayb ile Rabbine hûşu duyanları ve salatı ikame edenleri uyarırsın." Şart bu. Kim arınırsa sadece kendisi için arınır.

Görmediği halde bir rabb olduğunu anlayan, bu mutlak gücün rızasını kaybetmemek için bir çaba ve gayret sergileyen, bireysel bir inşaa olan namaz ibadetini eda eden değil, maksadına uygun olarak yapanlara uyarı fayda sağlamakta ve arınma gerçekleşmektedir.

O yüzden abdest maddi arınma, namaz manevi arınmadır. **Namazı eda etmek bizi arındırmaz.** Namazi ikame etmek arındırır. Namazda okuduğumuz duaları bilerek okumak onu ikame etmektir.

(Fatır 43/19)

وَمَا يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَصِيرُ

Vemâ yestevî-l-a'mâ velba**s**îr*(u)*

Ve âmâyla gören bir olmaz.

Buradaki âmâ fiziki körlük değildir. Buradaki körlük akletme körlüğüdür. " Gerçek şu ki, gözler kör olmaz, asıl sacırlardakı (akıldaki merkezle: kalple kör olur.(Hac: **46!"** Aklın görmesi kendi yanlışını erkenden fark ederek muhatabına bir telafi ve tevbe fırsatı sunar. O yüzden insanın akıl görmesine ihtiyacı vardır. Akıl görmesine basiret denmektedir. Bunu yapamayanlar karanlıkta kalıp belirsizliği yaşarken başaranlarda bir aydınlığa kavuşur.

(Fatır 43/20)

وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ

Velâ-**zz**ulumâtu velâ-nnûr*(u)*

Ve karanlıklar ve aydınlık da..

Bu ayette karanlıklar çoğul, aydınlık tekil olarak gelmiştir. Çünkü ışığın kaynağı tek, karanlıklar insanların yaptığı yanlışlıklardan dolayı çoktur. Kur'an'I Kerim'de heryerde karanlıklar çoğul, nur ismi ise tekil olarak gelir. Karanlık diye bir varlık yoktur. Karanlık ışığın olmama halidir. Kötülük ise iyiliğin olmama halidir.

(Fatır 43/21)

وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ

Velâ-**zz**illu velâ-l*h*arûr*(u)*

Ve gölge ve yakıcı sıcak da..

Burada gölge koruma, himaye manasına gelir. Cennetin sembolüdür. Yakıcı sıcak ise cehennemin sembolüdür. Yani iyiliği yapanların akibeti ile kötülüğü yayanların akibetini anlatmaktadır.

(Fatır 43/22)

وَمَا يَسْتَوِي الْاَحْيَاۤءُ وَلَا الْاَمْوَاتُۗ اِنَّ اللّٰهَ يُسْمِعُ مَنْ يَّشَاۤءُۚ وَمَآ اَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَّنْ فِي الْقُبُوْرِ

Vemâ yestevî-l-a*h*yâu velâ-l-emvât*(u)*(c) inna(A)llâhe yusmi'u men yeşâ*(u)*(s)vemâ ente bimusmi'in men fî-l**k**ubûr*(i)*

Ve hayatta olanlar ve ölüler de bir olmaz. Muhakkak ki, Allah dileyene işittirir ve sen, kabirdekilere işittiremezsin.

Rabbim diyorki; " Ben diri ile meyt olanı (ölü olanı) bir tutmam. Peki biz yerin altında olan ile yerin üstünde gezeni nasıl bir tutuyoruz? Veya yerin altındakine, yerin üstünde gezen muamelesi yapıyoruz.

Rabbim diyor ki; "Ve hayatta olanlar ve ölüler bir olmaz. Muhakkak ki Allah dileyene işittirir ve sen kabirdekilere işittiremezsin."

Ayetlerde doğruyu görüp aydınlanan ile karanlıkta kalanların akıbetlerinin de bir olmayacağı anlatılmaktadır. Maksat adalettir.

İyi ile kötüyü aynı kefeye koymayın. Manen ölü olanla, manen diri olanı bir etmeyin. Veya manen ölmüş birine diri muamelesi yapmapın. Manen ölmüş birine iyi muamele yaparsan kötülüğü ödüllendirmiş, manen diri olana da kötü muamelesi yaparsan iyiliği cezalandırmış olursun. Onların işittiğini, gördüğünü, kabirlerinin aydınlık olduğunu zannetmek bu ayete göre aykırıdır.

###Rabbimiz, kabirdekilere işittiremezsiriz demesine rağmen malesef insanlık tarihi ölülere diri muamelesi yapmış, kötülere iyi muamelesi yapmış, karanlık olan ile aydınlık olanı aynı kefeye koymuştur.

(Fatır 43/23)

اِنْ اَنْتَ اِلَّا نَذِيْرٌ

İn ente illâ neżîr*(un)*

Sen sadece bir uyarıcısın

Nezir uyarıcı manasına gelmektedir. Uyarmak, birşeyi sonundaki tehlikeye dikkat çekerek muhatabı o tehlikeden sakındırmak demektir.

Uyarmak aslında objektif bir bakışla kişinin öz eliştiri yapmasını sağlamaktadır. Ona içinde bulunduğu hali göstermek için bir ayna tutmaktır.

Ayette yapılan "sen sadece bir uyarıcısın" vurgusu aslında din dayatan bir zorba veya fiilen azap memuru olup hesap sorma görevlisi olmadığını beyan etmektir.

Fakat tarihte ve günümüzde insanlar sadece kendi algılarını başkalarına dayatma yapan zorbalara dönüştüler. Başkası senin gibi inanmıyorsa, düşünmüyorsa sen ona her türlü hakareti , her türlü tekfiri kendinde hak görüyorsun. Ayrıca ayet uyarıcı olan kişinin üzerindeki sorumluluğu ve mükellefiyeti de azaltmaktadır.

(Fatır 43/24)

اِنَّآ اَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًاۚ وَاِنْ مِنْ اُمَّةٍ اِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ

İnnâ erselnâke bil*ha***kk**i beşîran veneżîrâ*(an)*[c] ve-in min ummetin illâ ẖalâ fîhâ neżîr*(un)*

Muhakkak ki Biz seni, hak ile müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik. Hiçbir ümmet yoktur ki içlerinden bir uyarıcı gelip geçmiş olmasın.

Bizim toplumumuzda Resul varmı? uyarıcı varmı? Allah Resulleri her topluma gidememiştir. Fakat uyarıcı her topluma gitmiştir.

Bu yüzden Allah resulüne beşir ve nezir derken, uyarıcıya neziri kullanıyor. Uyarıcı her toplumun içinden çıkmaktadır. Yani o toplumun iyiliği için, güzelliği için eleştirmelidir.

Her toplumun eleştirmenlere ihtiyacı vardır. Tabiiki bu eleştiriyi Kur'an'daki ilkelere göre yapılacaktır. Kur'an'daki ilkeleri alıp insanları eleştirmen lazım.

(Fatır 43/25)

وَاِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْۚ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِوَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ

Ve-in yukeżżibûke fe**k**ad keżżebe-lleżîne min **k**ablihim câet-hum rusuluhum bilbeyyinâti vebi-zzuburi vebilkitâbi-lmunîr*(i)*

Ve eğer seni yalanlıyorlarsa, o takdirde onlardan öncekileri de yalanlamışlardı. Onların resulleri, onlara beyyineler ve zubûr ve aydınlatıcı kitap getirdiler.

Yalanlamalarının sebebi açık deliller olan beyyineler.

Beyyine : Kökü beyyenne fiilinden gelir. açık olmak, aşikar olmak, meydana çıkmak, aydınlatmak, berrak olmak anlamındadır.

Zubur : Zubren büyük bir demir parcasıdır. Çoğulu zuber.Zuburun ahlaki değerleri ihtiva eden toplum hafızasından silinmeyen , hikmet içeren öğütlerdir.

Beyyineler, açık deliller olan ayetlere işarettir, zubur bu ayetlerin bir araya gelip konu bütünlüğünde size muhkem sağlam şeyler anlatmasıdır. Kitab da en son bunların hepsinin bir araya geldiği aydınlatıcı bilgiler, ilkeler olduğu şeklinde özetlenebilir.

(Fatır 43/26)

ثُمَّ اَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ

Śumme eħaẕtu-lleẕîne keferû(s) fekeyfe kâne nekîr*(i)*

Sonra hakikati örtenleri yakaladım. Bundan sonra inkar nasılmış?

(Fatır 43/27)

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاۤءً فَاَخْرَجْنَا بِهٖ ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا اَلْوَانُهَاؕ وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بِيضٌ وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ اَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ

Elem tera enna(A)llâhe enzele mine-ssemâ-i mâen feaħracnâ bihi śemerâtin muħtelifen elvânuhâ(c) vemine-lcibâli cudedun bî**d**un ve*h*umrun muħtelifun elvânuhâ veġarâbîbu sûd*(un)*

Görmedin mi? Allah suyu semâdan indirdi. Böylece onunla muhtelif renklerde ürünler çıkardık. Ve dağlardan beyaz,kırmızı, muhtelif renklerde ve siyahın tonlarında hatlar.

Rabbimiz görmedin mi? diyerek insanların tabiata bakmasını istemektedir. Suyun toprağa düştüğünde farklı farklı renklerde ürünlerin çıkması, vahyde insanlığın divanına yağmuş bir yağmur gibidir.

Ama herkesde farklı bir çicek açar. Herkesde yansıması farklıdır. Önemli olan bu çiceklerin hayra iyiliğe hizmet etmeleridir.

Ve minen nâsi ved devâbbi vel en'âmi muhtelifun elvânuhu kezâlik(kezâlike), innemâ yahşâllâhe min ibâdihil ulemâu, innallâhe azîzun gafûr(gafûrun).

(Fatır 43/28)

وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَٓابِّ وَالْاَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ اَلْوَانُهٗ كَذٰلِكَؕ اِنَّمَا يَخْشَى اللهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمٰٓؤُاؕ اِنَّ اللهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ

Vemine-nnâsi ve-ddevâbbi vel-en'âmi muħtelifun elvânuhu keżâlik*(e)*(k)innemâ yaħşa(A)llâhe min 'ibâdihi-l'ulemâ*(u)*(k) inna(A)llâhe 'azîzun ġafûr*(un)*

Ve bunun gibi insanlardan ve haşerelerden ve hayvanlardan da muhtelif renkte olanlar vardır. Ancak kullarından alimler, Allah'tan haşyet duyar. Muhakkak ki Allah; Aziz'dir, Gafûr'dur.

Rabbimiz neden " hakkıyla alimler, Allah'tan haşyet duyar" diyor ? Buradaki alimler, bizim bildiğimiz ulema değildir. Arapçası ulema ama Türkçede ulemanın karşılığı dini konuda yorumlar manasına geliyor. Fakat Türkçesi "bilenler" demektir. Herkesin ulema olma sorumluluğu yok ama herkesin bilme sorumluluğu

var. 'Bilenler hakkıyla Allah'tan haşyet duyar'. Burada " haşyet " kullanılmasının sebebi, bilgiye dayalı bir korku olmasındandır. Çünkü bildiği için Allah'ın Rahmetini kaybetmekten korktuğu zaman haşyet oluşur.

Buradaki ulema , (bilenler diye meallendirdiğimiz) alimin çoğuludur. Alim Arapçada bilmek anlamına gelmekte olup, aleme kökünden türemiştir. Bilen adamda, Rabbimizin sanatına bakıp, yukardaki ayet ile birlikte düşündüğümüz zaman, o hareket eden hayvanlara, böceklere, onların muhtelif renklerine bakıp bir hayranlık oluşur. Bu hayranlık tabiat kitabını , hayat kitabını, insan kitabını okuduktan sonra oluşan bu hayranlığa biz haşyet diyoruz. Huşu ile bu şekilde Rabbin huzurunda ibadet edebiliyor. Yani eseri inceleyerek müessiri düşünmek çok önemli. Eserden müessire ulaşabilme ancak bilenlerin işidir. Bilmeyenler eseri göremez ki müessiri düşünebilsin. O yüzden Rabbimiz bize ince bir gönderme yapıyor. " Tabiat kitabındaki çeşitliliği inceleyin, bu eserleri inceleyin ki müessiriin büyüklüğünü, sanatı yapanın, Aziz oluşunu, Ulu oluşunu , Ali oluşunun farkında olabilesiniz. Böyle olursak Rabbimizi Gafur olarak bulabilceğiz.

İlim insanı şımartışa, ilmin izzeti kaybolursa o insan bağışlanmadan mahrum olur. Bilmek yapmanın şartıdır. Bilmeden yapılanlar taklittir. Bilinçli yapılanlan ise tahkikin sonucudur. Bilinçli yapılanlar Allah katında değerlidir, makbuldür. Rabbimiz bilinçli ile bilinçsizi bir tutmuyor. Zira ilmine uygun davranma, bildiklerini pratiğe dökme ve farkındalığı hissettirme ancak bilinçli dimağların ulaşabileceği bir sonuçtur.

Bilen kişinin mazereti yoktur, bildikleri onun sorumluluğunu da arttırmıştır. Bilenle bilmeyeni Rabbimiz bir tutmaz, bizimde tutmamamız için elçisine şu altın prensibi öğretmiştir.

" De ki : " Bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Bunu ancak ululelbab (parçadan bütüne ulaşanlar) tezekkür eder."

O yüzden bilmek bizi daha mütevazi , daha bağışlayıcı ve toleranslı kılmıyorsa ilmin izzetine mahsar olmayız. Bu bizde bir kibre dönüşür.

Şimdi eserden müessire ulaşan bilinçli alim kulların özelliklerini Rabbimiz Fatır suresinin 29 uncu ayetinden itibaren bize sunacak.

(Fatır 43/29)

اِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللهِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْسِرًّا وَ عَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَنْ تَبُورٌ

İnne-lleżîne yetlûne kitâba(A)llâhi ve e**k**âmû-**ss**alâte ve enfe**k**û mimmâ raze**k**nâhum sirran ve'alâniyeten yercûne ticâraten len tebûr*(a)*

O kimseler onlar muhakkak Allah'ın kitabını izlerler, namazı ikame ederler. Onları rızıklandırdığımız şeylerden gizli ve açık infak ederek kesilmeyecek bir ticaret ümit ederler.

Ayette üç şey sayılıyor : Allah'ın Kitabı'nı okuyanlar, namazı hakkıyla kılanlar ve infak edenler. Müteakip ayette, bunları yapanlara karşılıklarının eksiksiz verileceği, hatta lütuf olarak daha fazlası verileceği beyan ediliyor.

Allah'tan haşyet duyan alimlerin özellikleri öncelikle Allah'ın kitabını tilavet etmeleridir. Burdaki tilavet izlemek manasındadır.

Burdaki seslendirmek değil. onlar Allah'ın kitabındaki emirleri ve ilkeleri izlerler. Onu uygularlar. Kur'an'ın tilaveti, Allah'ın emirlerini yerine getirmek, Kur'an'ın hayata tatbiki için okunmasıdır.

Bu okuma bireysel talim ve tekrar olan namazı hakkıyla ikame edilmesine bağlıdır. Bu bireysel talimle okunan surelerin manalarını bilmek huşu içinde kemale doğru bir ilerlemeye bizi ulaştırır.

Sonra riyadan uzak gizli ve açık infak ederler. Gizli; riyadan uzak. Açık; bazen öyle zor bir zamanda infak edersiniz ki o infakınız sizin fişlenmenize kötü biri olmanıza sebep olabilir. İki düşman kabile var diyelim. Birisi fakir, diğeri zengin. Zengin fakir kabileyi eziyor. Siz zengin kabilede olup fakir kabileye infak ediyorsanız sizi düşman görürler.

Gizli infakın önce olması, sende riyadan uzak bir infak ahlakının oluşması içindir. Bildikleri ile amel etmelerine rağmen cenneti garantilemiş gibi ben cennetliğim demezler salatı ikame etmelerine rağmen Allah'ın kitabını izlemelerine rağmen tamamben cennetliğim, kurtuldum havasında olmazlar, Allah'ın rızasını kazanma ümidi ve kaybetme endişesi şeklinde bir tavır takınırlar

(Fatır 43/30)

لِيُوَفِّيَهُمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِۚ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ

Liyuveffiyehum ucûrahum veyezîdehum min fa**d**lih*(i)*(c) innehu ġafûrun şekûr*(un)*

Çünkü onların ecirleri onlara vefalıdır. Ve onlara fazlından artırır. Muhakkak ki O, Gafur'dur, Sekur'dur.

Yani yaptıkları iyi ameller, infaklar boşa gitmiyor. Onlara tekrar geri dönüyor. Ve onlara fazla fazla arttırırız. Gafur günahları bağışlayan, Şekur şükre karşılığını veren. Neden bağlamda bu geldi?

Şekur az amele çok özül veren, şükre bağışlanma ile karşılık veren. Allah Şekur'dur sizin teşekkürünüze karşılık verir. Neyle karşılık verir, Sizin günahlarınızı bağışlayarak karşılık verir Gafurdur.

O yüzden Gafur ve Şekur esmaları bu şekilde yanyana gelmiştir. Allah kullarından gelen az şükre razı olduğu için Şekur'dur. Bu sayede kullarını da şükre teşvik etmiş olur.

Burada yer alan Gafur ve Şekur terkibi Kur'an'ın tamamında üç kez gelir. Allah'ın az şükrüne verdiği karşılık , bir boyutuda onların işlediği günahların bağışlanması şeklinde ifade ediyor.

(Fatır 43/31)

وَالَّذِيٓ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِۜ اِنَّاللّٰهَ بِعِبَادِهٖ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ

Velleẕî evḥaynâ ileyke mine-lkitâbi huve-l*ha***kk**u mu**s**addi**k**an limâ beyne yedeyh*(i)*(k) inna(A)llâhe bi'ibâdihi leẖabîrun ba**s**îr*(un)*

Ve sana vahyettiğimiz bu kitap, onların ellerindekini tasdik eden tek haktır.(1) Muhakkak ki Allah, kullarından haberdardır, kullarını görendir.

(1)Kur'an kendisinden önce gelen kitaplarda içinde bozulmamış ayetleri, evrensel hakikatleri tasdik eden bir musaddık özelliğine sahiptir.

Musaddık özelliği; Tevrat ve İncil'de bulunan bozulmamış ayetlerin tastikidir.Burdaki tasdik tescildir. Mesela " Bir elin verdiğini, diğer el görmesin" bu İncilde olan bir ayettir. Kur'an tarafından da tasdiklenmiştir.

Habir ismi Basir ile 5 kez gelir. Bunlar Fâtır 5, İsra 17, 30, 96 ve Şûrâ 27 dir. Bunların hepsi Mekki surelerdir. Habir ve Basir belirsiz olarak gelmişlerdir. Bunun sebebi açıktır: Bizim bilemediğimiz türden akıl ve sır ermeen bir haberdar olma ve görmeden söz edilmektedir.

Bu belirsizlik hem haberdar olma ve görmenin eşsiz ve benzersizliğine, hem de sınırsız ve limitsiz oluşuna delalet eder. Habir hepsinde de Basir'den sonra gelir. Habir olanın Basir olması kaçınılmazdır. Her şeyin iç yüzünden haberdar olannın görmemesi düşünülemez. Üstelik bu görme bizim bildiğimiz türden görme organına, ışığa ve hatta görülenin varlığına bağlı bir görme değildir. Yaratıcıya has bir görmedir.

Allah'ın haberdar olmasının görme ile pekiştirilmesinin hikmeti şudur: Bir şeyden haberdar olmanın bir çok yolu vardır. Bunların başında haber taşıyan aracı kullanmak gelir. Allah haber taşıyan aracı kullanarak haberdar olmaz. Bizzat görerek haberdar olur. Zira o aynı zamanda Basir'dir. Yani O haberi dolaysız ve aracısız alır. Dolayısıyle O'nu haberci ve aracı üzerinden atlatmak, şaşırtmak ve aldatmak mümkün değildir.

(Fatır 43/32)

ثُمَّ اَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَاۚ فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِنَفْسِهٖۚ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌۚ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ بِاِذْنِ اللّٰهِۜ ذٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ

Śumme evraśnâ-lkitâbe-lleżîne-**st**afeynâ min 'ibâdinâ(s) feminhum **z**âlimun linefsihi veminhum mu**k**te**s**idun veminhum sâbi**k**un bilẖayrâti bi-iżni(A)llâh*(i)*(c) żâlike huve-lfa**d**lu-lkebîr*(u)*

Sonra bu kitaba kullarımızdan seçtiklerimizi varis kıldık (1). Ama onlardan bir kısmı nefsine zulmetti (2); bir kısmı ara yolu tuttu (3), bir kısmı da Allah'ın izniyle hayırlarda yarışırlar (4). İşte bu, büyük fazilettir.

(1) Bu ayette kullarımızdan seçtiklerimizi varis kıldık denmesi, Zebur, Tevrat, İncil ve Kur'an'ı Kerim'e varis kılınan teslim edilen inanan kimselerdir.

(2) Kitab'a varis kılınanlardan bir kısmı kendine zulmetmiş, yani kitabta olmayanları kendine farz kılarak, Allah'ın bir emri görerek kendilerine zulmetmişler. Olmayanlar emirler, olmayan ibadetler türettiler. Bu yasaklarla kendilerini bağladılar. Bu tür yasaklar ve emirler kişinin hem kendine hemde çevresindekine zulmüne sebep olur. Şu haramdır, şu helaldir, şu yasaktır, şöyle yapma böyle yapma,şöyle otur, şöyle kalk, saçını böyle kesme,saçını şöyle kes diyerek yaşanılmaz bir hale getirmişlerdir.

(3) Bir kısmı da doğru ile eğri yol arasında bir arayolu tercih etmiş. Arayolu tercih etmek, Kur'an'ı Kerim'deki emirleri bilmesine rağmen onları yapmak istememek, yapmaya yanaşmamak. Kendi nefsinin dediklerini yapıyor, ama onlarında haram ve yanlış olduğunu kabul ediyor. " ben biliyorum içki haramdır, biliyorum zina haramdır, ama bir türlü kendimi ondan alamıyorum. İki arada bir derede kalmış gibi bir hayat sürüyorlar. Çünkü menfaatine göre bu ilkeler ters olduğu için hemen menfaati yanına kayıyor.

(4) Bir kısmıda Allah'ın izniyle hayırlarda başı çekiyorlar. Hayırda ileri geçen iyilikleri ile kötülükleri savanlar. İşte en büyük fazilet budur diyor Rabbimiz. En büyük fazilet ise, Kitab'a varis kılınmak ile onu hayata taşımaktır.

(Fatır 43/33)

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ اَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًاۚ وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ

Cennâtu 'adnin yedẖulûnehâ yu*ẖ*allevne fîhâ min esâvira min żehebin velu/lu-â*(en)*(s) ve libâsuhum fîhâ *ẖ*arîr*(un)*

Adn cennetlerine girerler. Orada altın bilezikler ve inciler takarlar ve orada onların elbiseleri ipektir.

Bu ayette "Kur'an'ı Kerim'e varis kılınanlardan Allah'ın izniyle hayırlarda yarışanlar" için verilen mükafaatı anlatmaktadır. Bu maddi boyutudur.

Ve kâlûl hamdu lillâhillezî ezhebe anne! hazen(hazene), inne rabbenâ le gafûrun şekûr(şekûrun).

(Fatır 43/34)

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي اَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ ۖ اِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ۙ

Ve **k**âlû-l*h*amdu li(A)llâhi-lleżî eżhebe 'annâ-l*h*azen*(e)*(s) inne rabbenâ leġafûrun şekûr*(un)*

Ve derler ki, Biz den hüznü gideren Allah'a hamdolsun! Muhakkak ki Rabbimiz, gerçekten Gafurdur, Şekur'dur.

Bu ayet, cennetliklerin cennete girince, dudaklarından dökülecek ilk cümleyi terennüm eder. Dikkat çeken bir nokta var: Cennet ehli cennete girince, Rablerini ilk hatırlayacakları iki sıfat Gafur ve Şekur sıfatları.

Bilinen bir hakikattir ki, eğer Allah'ın sonsuz bağışı ve az marifete çok iltifatı ve ödülü olmasa, kul değil cenneti, kapısını dahi zor görür.

Burada Gafur esmasıyla bizi bağışlayıp hüznümüzü giderdi. Yaptığımız çok az amelede çok fazla karşılık vererek şükrünü gösterdi. Buda manevi boyutudur.

(Fatır 43/35)

اَلَّذِي اَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِنْ فَضْلِهٖ ۚ لَا يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ وَّلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ

Elleżî e*h*allenâ dâra-lmu**k**âmeti min fa**d**lihi lâ yemessunâ fîhâ ne**s**abun velâ yemessunâ fîhâ luġûb*(un)*

O ki, bizi fazlından kalınacak bir yurda yerleştirdi (1). Orada bize bir yorgunluk ve bıkkınlık dokunmaz (2).

Burada, "hayırla yarışanlar"ın adn cennetlerine yerleştirdiğini bu ayette görüyoruz (1). (2) "Orada bize yorgunluk ve bıkkınlık dokunmaz" ibaresinde "yorgunluk fiziki bir haldir." " bıkkınlık ise psikolojik bir haldir."

(Fatır 43/36)

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضٰى عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذٰلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَفُورٍ

Velleżîne keferû lehum nâru cehenneme lâ yu**kd**â ‘aleyhim feyemûtû velâ yuḫaffefu ‘anhum min ‘ażâbihâ(c) keżâlike neczî kulle kefûr*(in)*

Ve hakikati örtenler için cehennem ateşi vardır. Onların ölüp kurtulmalarına hükmedilmez. Ve azabın bir kısmı dahi onlardan hafifletilmez. İşte Biz, her nankörüböyle cezalandırırız.

(Fatır 43/37)

وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَا رَبَّنَا اَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ اَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مَا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ

Vehum ya**st**ariḫûne fîhâ rabbenâ aḫricnâ na’mel **s**âli*h*an ġayra-lleżî kunnâ na’mel*(u)*(c) eve lem nu’ammirkum mâ yeteżekkeru fîhi men teżekkera vecâekumu-nneżîr*(u)*(s) feżû**k**û femâ li**zz**âlimîne min na**s**îr*(in)*

Ve onlar, orada feryat ederler. Rabbimiz bizi çıkar, yapabildiklerimizden başka salih ameller yapalım. Size orada düşünüp öğüt almak isteyen kimsenin düşünebileceği kadar bir ömür vermedik mi? Size nezir gelmedi mi? O halde tadın azabı. Artık zalimler için bir yardımcı yoktur.

Cehennemlikler salih amel yapmamışlar. Rabbimiz onlara şöyle yanıt veriyor. Size orada yani dünyada tezekkür edeceğiniz , düşüneceğiniz kadar veya öğüt almak isteyen kimsenin düşüneceği, öğüt alacağı kadar bir ömür vermedik mi? Bundan şöyle bir hüküm çıkarabiliriz.

" Cehenneme düşmenin ilk şartı düşünüp öğüt alacak bir ömür yaşayabilmek. Yani tezekkür kabiliyetini kazanamadan ölen bir çocuğu düşünün bunu Rabbimiz cehenneme atmaz.

İkinci şart; size uyarıcının gelmesi.

Nezir:Uyarıcı demektir. Bir şeyin sonundaki tehlikeye dikkat çekerek, muhatabı o tehlikeye dikkat çekerek ondan sakındıran herşey nezirdir.

Bu trafik levhaları bile bir nezirdir.

Ayette neden size Resul gelmedi mi? Demiyor da size nezir gelmedi mi? Diyor. Çünkü Resuller dünyanın her tarafına ulaşamaz. Dünyanın her tarafına ulaşan, iyiliği emreden, kötülüğü nehyeden Resullerin yolunda giden salih amel yapan kullar mutlaka vardır. Aklı başında olan biri, tezekkür etme kabiliyetinde olan biri Allah'ın salih kullarını mutlaka görür. Allah'ın kitabında olan ilkeleri onlara söyleyen uyaran mutlaka vardır. Olmazsa imtihan olmaz.

(Fatır 43/38)

إِنَّ اللهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ۚ اِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

İnna(A)llâhe ‘âlimu ġaybi-ssemâvâti vel-ar**d***(i)*(c) innehu ‘alîmun biżâti-**ss**udûr*(i)*

Muhakkak ki Allah, göklerin ve yerin gaybını bilir. Muhakkak O sudurda olanı da çok iyi bilendir.

Allah hem göklerdeki ve yerdeki gaybı bilir hem de bizim sudur dediğimiz bir bölge var onu bilir. Gayb bizim sudurda olmayan bir bilgidir. Yani benim aklımda bir hayalim var, bu hayal benim için gayb değil fakat benim duyu organlarımın buluşamadığı bir yerde bir bilgi var, o benim için gayb.

Allah hem sizi hemde sizin içinizde olanları bilir.

Burdaki "sudur" kelimesi "sadr" kelimesinin çoğuludur. Herşeyin ön ve baş tarafıdır. Mesela " Sadrİslam :İslamın başı, Sadrul Kelam; Sözün başı; Sadrazam; Başvezir. Sadr göğüs manasından ziyade baş manasındadır. " Allah sizin aklınızdan geçenleri bilir." Sadr bölgesi baş ve içindekilerin tamamımıdır.

(Fatır 43/39)

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَٰٓئِفَ فِي الْاَرْضِ ۚ فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهٗ ۚ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ اِلَّا مَقْتًا ۚ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ اِلَّا خَسَارًا

Huve-lleżî ce’alekum ħalâ-ife fî-l-ar**d***(i)*(c) femen kefera fe’aleyhi kufruh*(u)*(s) velâ yezîdu-lkâfirîne kufruhum ‘inde rabbihim illâ ma**k**tâ*(en)*(s) velâ yezîdu-lkâfirîne kufruhum illâ ħasârâ*(n)*

Sizi yeryüzünde halifeler kılan O'dur. Artık kim hakikati örterse o zaman onun örtbası kendi aleyhinedir. Hakikati örtenlerin örtbası, Rabblerinin huzurunda gazaptan başka bir şeyi arttırmaz ve hakikati örtenlerin örtbası, onlara zarar vermekten başka bir şeyi arttırmaz.

Halife çok önemli bir görev. Her müminin halifelik görevi vardır. Rabbimiz Sad suresi 26. Ayette halifeyi açıklamıştır. " Davut peygamberi insanların arasında hak ile hükmetmesi için yani hakikatin üzerini örtmemesi için , yeryüzünde halife kıldığını" bildirerek aslında halifeden ne kastettiğini Kur'an'ı Kerim açıkça ortaya koyuyor.

Yeryüzünde hak ve hakikati ortaya çıkartmak için birbiri arkasından gelen bir unvan bir görev manasındadır. Halifenin yeryüzü ile birlikte kullanılması, yeryüzünün imar ve inşaa eden verilen akılla, üretilen bilgi ve tecrübeyi de bir sonraki nesle aktaran manasında sıfat, özne ve özellik olarak halifeliği okuyoruz. Her mümin halifedir, bir özelliktir bir sıfattır.

Bu özelliği taşımayanlar aslında hayatta ruhsuz bir şekilde yaşarlar. Amaçları yoktur. Adem ruh üflenmedin önce amaçsız ve anlamsız birşekil de yaşıyordu. O yüzden " Allah ben yeryüzüne bir halife tayin edeceğim " demiştir. Üflenen ruh ona bir görev bir misyon biçiyordur. O da ona hayatına anlamlı ve amaçlı hale getiriyor. Sadece yiyip, içip yatmıyordu. Hakikati örtmek hakikate zarar vermez. Hakikati örtmen hakikati örtene zarar verir. Bu ayet bunu söylemektedir. Bu zarar bir alttaki ayette belirtilmiştir.

(Fatır 43/40)

قُلْ اَرَاَيْتُمْ شُرَكَاۤءَكُمُ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِۗ اَرُوْنِيْ مَاذَا خَلَقُوْا مِنَ الْاَرْضِ اَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمٰوٰتِۚ اَمْ اٰتَيْنٰهُمْ كِتٰبًا فَهُمْ عَلٰى بَيِّنَتٍ مِّنْهُۚ بَلْ اِنْ يَّعِدُ الظّٰلِمُوْنَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا اِلَّا غُرُوْرًا

Kul eraeytum şurakâekumu-lleżîne ted'ûne min dûni(A)llâhi erûnî mâżâ ħale**k**û mine-l-ar**d**i em lehum şirkun fî-ssemâvâti em âteynâhum kitâben fehum 'alâ beyyinetin minh*(u)*(c) bel in ya'idu-**zz**âlimûne ba'**d**uhum ba'**d**an illâ ġurûrâ*(n)*

De ki: " Allah'ın astında kulluk ederek ortak koştuklarınızı gördünüz mü? Yeryüzünde ne yarattılar bana gösterin? Yoksa onların göklerde ortakları mı var? Yoksa onlara kitap verdik de onlar, ondan bir belgeye mi dayanıyorlar? Bilakis, zalimler sadece birbirlerine aldanmayı vaad ederler.

De ki ile başlaması bize verilen bir emirdir. Buradaki "yarattılar" birşeyden bir şey oluşturmaktır. İnsanların faydası için ne yaptı bu adamlar, bu ilahlaştırdıklarınız. Bir yetimhanemi açtılar, bir fabrikamı kurdular, işsizleri, yoksulların işe gireceği bir ortam mı oluşturdular.Ne yaptılar oturdukları yerden, şu yasak, bu haram diye emirler yağdırdılar.

"Yoksa onların göklerde ortaklarımı var? Yani hüküm verme merciisindeler mi bunlar. Şu haram, şu helal demekten başka bir şey yapmıyorlar mı? Ahkammı kesiyorlar, sanki göklerde ortakları varmış gibi.

(Fatır 43/41)

اِنَّ اللّٰهَ يُمْسِكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ اَنْ تَزُوْلَاۚ وَلَئِنْ زَالَتَآ اِنْ اَمْسَكَهُمَامِنْ اَحَدٍ مِنْ بَعْدِهٖۚ اِنَّهُ كَانَ حَلِيْمًا غَفُوْرًا

İnna(A)llâhe yumsiku-ssemâvâti vel-ar**d**a en tezûlâ(c) vele-in zâletâ in emsekehumâ min e*h*adin min ba'dih*(i)*(c) innehu kâne *h*alîmen ġafûrâ*(n)*

Muhakkak ki Allah gökleri ve yeri yolundan ayrılmasın diye tutuyor. Gerçekten ikisi de zail olursa, onları O'ndan başka tutacak yoktur. Muhakkak ki O; Halim'dir, Gafur'dur.

Bahsedilen kişiler, onlar olmasa gökler ve yer yıkılmaz. Onların yüzü suyu hürmetine gökler ve yer ayakta duruyor, gibi düşünceliriniz olmasın. Bunu Allah tutuyor. Tutmasının nedeni, gerçekten ikiside zail olursa onları ondan başka tutacak yoktur.

Muhakkak ki Allah Halim'dir. Cezalandırmada acele etmediği için gökleri ve yeri tutuyor. Ve Gafur'dur, çünkü niye acele etmiyor sizi bağışlamak istiyor.

Gafur esması ile gelmesi, Allah'ın günahlarımızı bağışlamak için süre tanımasıdır. Bize bu "Halim ve Gafur esmasının" istediği ; Cezalandırma da acele etmeyin ki, Gafur, bağışlayıcı olasınız ey kullarım demiş olmaktadır. Yani adamın özür dilemesine, yaptığı hatayı telafi etmesine fırsat tanıyın ki, adamı bağışlayabilesiniz.

Kızgınlıkla, öfkeyle, duygusal olarak davranmayın ki, Halim olunki, karşıdakinin yaptığı hataları bağışlamada Gafur olabilesiniz

(Fatır 43/42)

وَاَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ لَيَكُونُنَّ اَهْدٰى مِنْاِحْدَى الْاُمَمِۚ فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ مَا زَادَهُمْ اِلَّا نُفُورًاۙ

Veaksemû bi(A)llâhi cehde eymânihim le-in câehum neżîrun leyekûnunne ehdâ min ihdâ-l-umem*(i)* (s) felemmâ câehum neżîrun mâ zâdehum illâ nufûrâ*(n)*

Ve eğer onlara gerçekten uyarıcı gelirse, mutlaka en çok hidayete eren ümmetlerden biri olacaklarına dair Allah'a var güçleri ile yeminler ettiler. Fakat onlara uyarıcı geldiği zaman onların nefretlerinden başka bir şey artmadı.

Uyarıcı istemelerinin sebebi Allah ile aralarındaki ilişkiyi sürdürebilmek için aracı olarak kullanacaklar, biz ona tabii olacağız o da Allah'a dua edecek, bizi kurtaracak. Yani sorumluluktan kaçmak için istiyorlardı. O adamda onları cennet ile sürekli aldatıyor. Böyle her iki tarafa zarar veren bir menfaat ilişkisi var.

Çoban talebinde bulunmalarının sebebi de bu idi fakat inen vahiy değişmeyen ilke ve yasalı beyan ederek, onlara sorumluluklarını hatırlattı. Sorumlulukları hatırlatılınca bunlar nefret ettiler. Kolay yoldan cennete gideceklerine, emek vererek cennete gideceklerini öğrenince uyarıcıdan dolayı nefretleri arttı. Peki bu nefretle ne yaptılar ? Takip eden ayet bu konuda bize bilgi vermektedir.

(Fatır 43/43)

اِسْتِكْبَارًا فِي الْاَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِۚ وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ السَّيِّئُ اِلَّا بِاَهْلِهٖۜ فَهَلْ يَنْظُرُونَ اِلَّا سُنَّتَ الْاَوَّلِينَۚ فَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَبْدِيلًاۚ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَحْوِيلًا

İstikbâran fî-l-ar**d**i vemekra-sseyyi-*(i)*(c) velâ ya*h*î**k**u-lmekru-sseyyi-u illâ bi-ehli*h(i)*(c) fehel yen**z**urûne illâ sunnete-l-evvelîn*(e)*(c) felen tecide lisunneti(A)llâhi tebdîlâ*(en)*(s) velen tecide lisunneti(A)llâhi ta*h*vîlâ*(n)*

Yeryüzünde kibirlendiler ve kötü planlar kurdular. Oysa kötü planlar, sahibinden başkasına isabet etmez. Öyleyse onlar, evvelkilerin sünnetinden başkasını mı gözlüyorlar? Halbuki Allah'ın sünnetinde asla bir tebdil bulamazsın. Ve Allah'ın sünnetinde asla bir tahvil de bulamazsın.

"Yeryüzünde kibirlendiler ve kötü planlar kurdular. Oysa kötü planlar, sahibinden başkasına isabet etmez." Allah'ın sünneti buymuş. " Kötü hileler sahibinden başkasına isabet etmezmiş." Birine hainlik düşünen, hileler kuran kişiye, o hile bir şekilde bumerang gibi dönüyor kendisini buluyor. Allah'ın sünneti bu.

Yani yanlış, yanlış yapıp iyi birşey mi bekliyorlar? Buna biz "determinizm" diyoruz. Aynı şeyler yapıp, aynı sonuca ulaşmak.

Evrenin bugünkü hali dünün sonucu, yarın da bugünün bir sonucu. Kur'an'ı Kerim'de bunu nasıl okuyoruz? Nasıl yaşarsanız öyle ölürsünüz. Nasıl ölürseniz, öyle dirilirsiniz. Yani biz şu anda ahiretimizi inşaa ediyoruz. Ahiretimizin sebebi, bugünkü yaşadıklarımız. Bugünkü hayatın kötü olup, ahiretin güzel olması sünnetullaha aykırıdır. Firavun gibi yaşayıp, Musa gibi bir son beklenmez.

Ayetin devamı "Halbuki Allah'ın sünnetinde asla bir tebdil bulamazsın. Ve Allah'ın sünnetinde asla bir tahvil de bulamazsın." diyerek bitiyor. Şimdi tebdil ve tahvil birde asla. Asla dediyse Allah, onda ara sıra bozmalar olmaz.

" Tebdil", dönüşüm. Allah'ın sünnetinde asla bir dönüşüm bulamazsın. Başka bir şeye dönüşmez. Allah'ın sünnetinde asla bir değişimde bulamazsın.

Aynı cümlede kullanıldığına göre dönüşüm ile değişim arasındaki fark nedir?

Dönüşmek için bir şeyin bambaşka bir şeye dönüşmesi gerekir. Buna metamorfozda diyorlar. Böcekler üzerinden örnek verecek olursak, bir tırtılın koza yapıp kelebeğe dönüşmesidir. Yapı tamamen değişmektedir.

Değişim ise, bir insanın kilo alması, vermesi, saçını sakalını uzatması, kesmesi, geri dönüşümü daha kolay olan değişiklikler.

Rabbimiz bu ayette, benim yasalarım asla başka bir yasaya dönüşmez, bırakın dönüşmeyi en ufak bir değişme bile olmaz.

(Fatır 43/44)

اَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْوَكَانُوا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا كَانَ اللهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمٰوَاتِوَلَا فِي الْاَرْضِ اِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا

Eve lem yesîrû fî-l-ar**d**i feyen**z**urû keyfe kâne 'â**k**ibetu-llezîne min **k**ablihim vekânû eşedde minhum **k**uvve*(ten)*(c) vemâ kâna(A)llâhu liyu'cizehu min şey-in fî-ssemâvâti velâ fî-l-ar**d***(i)*(c) innehu kâne 'alîmen **k**adîrâ*(n)*

Yeryüzünde dolaşıp, onlardan öncekilerin akibeti nasıl oldu bakmadılar mı? Ve onlardan daha çok kuvvetliydiler. Göklerde ve yerde Allah'ı aciz bırakacak bir şey yoktur. Muhakkak ki O, Alim'dir, Kadir'dir.

"Akıbet aynı". Bir dönüşüm yok. " Ve onlardan daha çok kuvvetliydiler." Bu da değişim ile ilgili. Yukardaki değişim ve dönüşümü bu ayet tefsir etmektedir.

Tüm ihtimalleri bilen el-Alim olan Allah, imtihan sahasının kurallarını kendi takdir ettiği için, kimse onu aciz bırakamaz. En baştan kuralları kendisi belirlemiş, buna "takdir, kader" diyoruz. İmtihan sahasının tüm kurallarını belirlemesi de SÜNNETULLAH'tır. Bu yasaların dışına çıkamıyoruz. Önce kurallar, imtihan sahası ve o sahaya uygun imtihan edilecek kullar.

Sünnetullah böyle ise , yani hile kuran zalimlerin yaptıkları bir şekilde kendilerine dönüyorsa ? Fatır suresinin 43 ncü ayetinde itibaren düşünürsek.

Dünyada bir sürlü hile kuran, bir sürü insanlara zorbalık eden, saltanat içinde yaşayan insanlar var. Ezilenler var, zulüm görenler var. Onları nasıl anlayacağız? Rabbimiz neden bunlara müsade ediyor?

Buna Fatır 45 nci ayet yanıt vermektedir.

(Fatır 43/45)

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلٰى ظَهْرِهَا مِنْ دَآبَّةٍوَلٰكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ اِلٰى اَجَلٍ مُسَمًّىۚ فَاِذَا جَآءَ اَجَلُهُمْ فَاِنَّ اللهَ كَانَبِعِبَادِهٖ بَصِيرًا

Velev yu-âħiżu(A)llâhu-nnâse bimâ kesebû mâ terake 'alâ **z**ahrihâ min dâbbetin velâkin yu-aħħiruhum ilâ ecelin musemmâ*(en)*(s) fe-iżâ câe eceluhum fe-inna(A)llâhe kâne bi'ibâdihi ba**ṣ**îrâ*(n)*

Eğer Allah, insanları kazandıkları yüzünden hemen cezalandıracak olsaydı, yeryüzünde hiçbir canlı bırakmazdı. Ne var ki, onları belirli bir süreye kadar erteliyor. Nihayet süreleri gelince. Çünkü Allah, kullarını hakkıyla görmektedir.

SORU: Allah insanları kazandıkları sebebiyle hemen hesaba çekse idi, yeryüzünde yürüyen bir canlı bırakmazdı" demektedir. O halde helak olan kavimleri nasıl anlayacağız?

20 yaşında genç ölüyor. İmtihanı başlamamış Bebek ölüyor. Mesela içki içen birini yıldırım çarpıyor, ölüyor. Adam zina yapıyor, yukardan taş yağıyor ölüyor.

Rabbimiz diyorki benim böyle bir sünnetim yok. Bundan anlaşılıyor ki ölenler doğal afetlerden dolayı ölmektedir. Yoksa Allah'ın ceza vermesi sonucu değil.

Peygamberler gelmiş, demiştir ki: "Siz helak olacaksınız! Gelin bana tabii olun burdan çıkıp gidelim. Onlarda o bölgeyi terk etmedikleri için yasa gereği afetler onları yok etmiştir.

Mesela adam içki içiyor bunun cezası nedir?

Ahirette itikati olarak günah işliyor. Bunun dünyevi bir cezası olmaz. Bunu ahirette Allah en kötü şekilde cezalandırır. Dünyevi cezasının olmamasının nedeni bu insanlar her an tevbe edip doğru yola girebilirler.

Trafik kazasında ölen birinin cezası, yaptığı günahlardan ötürü değildir. Sünnetullaha aykırı yaşadığın için ölürsün. Mesela kurallara uymazsan kaza yaparsın.

Allah'ın yasası gereği fay hattında deprem olur, sen bunun üzerine ev yaparsan yıkılır, ölürsün. Ölüm anı geldiği zaman onlar anlar ki Allah kullarını görendir. Firavunun son anda tevbe ettiği gibi.